

RÓNAY GYÖRGY DICSÉRETE

E sorok írójának első antológiai megjelenéséhez — évtizedekkel ezelőtt — Rónay György írt néhány el- és fölismertő mondatot, nyomban rátapintva a kezdő költészetének ma is érvényes jellemzőire. Most e sorok írója mond laudációt arról, aki voltaképpen útjára bocsátotta őt. Ez szép.

Mintha tegnap történt volna. És ez nem időtévesztés, mert tényleg tegnap, ma és holnap is történik, illetve történni fog. Volt — tehát van — egy ember, aki sokaknak, íróknak, barátoknak, olvasóinak, embertársainak sorsába fontos, nem túlzás azt mondani, életbevágó pillanatban lépett be, adott szavakat, kiútra segítő gondolatokat, lényéből sugárzó bizalmat, s ez szellemével és művével alátámasztott reményt jelentett a továbbiakra. Nem tukmált rá senkire semmit. Nem győzködött, hanem kis, jelentős hallgatás után érvelt, kérdezett egy félmosoly kíséretében, állított kérdésszerűen. Vagy — erre is volt példa — kezében egy papírlappal lassan, szótlánul forgatta fejét jobbra-balra. Rövidesen fölállt és elköszönt, visszaszólva: Próbálkozzunk.

Rónay György mennyiségre is jelentős irodalmi művét minden műfajban a költészet határozta be, s az, hogy — amennyire ezt egyáltalán megítélhetjük — mit, mi mindent értett, jobban mondva élt át költészetként. Én ma úgy látom, minden szellemi aktivitást, magát az ismeretek megszerzését, a diszciplínák közti rejtett kapcsolatokat, a hitét, gondolkodásának elágazásait s erejét is költészetként, vagyis mintegy a semmiből teremtés hétköznapi csodájaként cselekedte. Talán ez lehetett az oka legendás szorgalmának, sokirányú tudásának s mindenirányú érdeklődésének. Mert valóban igaz, s annak is hitte, hogy „akinek van, annak még adnak“, egyre adnak, hadd legyen bőségben. Ez a ritka és bámulatos egység élet és alkotás között nem tűrt

meg semmi félkészlet, engedményt az aktuális divatnak vagy művészetben kívüli követelményeknek, nem hódolt, de mérlegelt és fölismert. Egyszerre volt ez a szellemiség tágas és elmélyedő, pontos és gazdag, hagyományos és kortársi. Azt hiszem, e tulajdonságok a tényleges valóság ismeretére és megbecsülésére mutatnak.

Ez pedig arra, hogy a költészetet, ugyanúgy, mint az embernek szerető képességét, mintegy a megismerés és megértés legfőbb szervének tarthatta, semmiképpen sem a kiegészítő vagy elfogadtató stílmantika ráadásának: a költészetben az igazság munkálkodik. A költészet tehát nem kedvtelés, nem titokzatosra sikeredett üres beszéd, meghökkentés-hadjárat, hanem a föltáruló föltárás, a valóság számbavétele, a behatolás szellemi módja, a valóság lényegének mintegy a kierőszakolása. S mivel a valóság megrendítő, a költészet a szépnék és a tragikusnak egybelátásával rendíti meg. Rónay György egész művén, a prózáján, irodalomtörténeti jellegű munkáin, és elemző, hiteles, sőt eligazító kritikáin is átsüt ez az igaz, meleg, vallomások költészet-bölcséleti tudatosság, mely egy a költő személyes létmódjával.

Szinte magától értődik: az a magyar nyelv, amelyen a fönt érintett erények s tulajdonságok szóban testet öltenek, Rónay György tolla alatt telt, ízes, kifejező, élvezetes, mi több, vigasztaló. Ne mondjuk erre a költőre, hogy felejthetetlen. Mondjuk azt: személyes, emberi érdekünk, hogy ne feledjük el. Íme, nem is tudjuk.

Budapest, 2008. szeptember 20.

VASADI PÉTER

A Magyar Örökség-díjat ez év szeptemberében egykori főszerkesztőnk, Rónay György is megkapta. Az 1978-ban elhunyt író Vasadi Péter laudálta. (A szerk.)